

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfisetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi ésszet illető cikkeik, mint az előfisetési pénz a „Közmuvelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a várba küldendők.

„Et incarnatus est.“

(Márczius 25.)

Egy nagy titok áll előttünk — *Urunk megtestesülésének titka!*

Két tábor áll e titokkal szemben; egyik egy óriási nagyság, s ez a kath. egyház; a másik a törpe óriásoké, s ezek a racionalisták és materialisták.

Az egyház hisz ama titokban, sőt léte alapdogmájának tekinti azt. Az ellentábor együgyűen fontoskodik: „nem hiszek, mert föl nem foghatom.“ Az egyház pedig dogmájával így sujtja őket: „*A ki azt mondja, hogy az isteni kijelentés semmi igaz és tulajdonképi hittitkot nem tartalmaz, hanem hogy a kelően kiművelt és természetes elvei által a hit minden ágazatát megériheti és bebizonyíthatja, átkozott legyen.*“¹⁾ És a kath. egyházak igaza van. . . .

Az emberre nézve minden igazság, mely szellemi körét felülmulja, melynek megítélésénél saját belátásából semmi bizonyosságot nem szerezhethet sem mellette, sem ellene, — titokteljes; s így elfogadásának egyedüli oka a nyilatkozó Isten tekintélye.

A titok észfeletti igazság, melyet az ésből sem megismerni, sem kétségbe vonni nem lehet. De azért nem észellenes. „A titkok — mondja Leibnitz — tulhaladják eszünket, de nincsenek;“ az ész ellen és nem ütköznek az igazságokba, melyekre a gondolkodás szükségessége vezet bennünket.“ A véges szellem nem ölel fel minden igazságot, de azért a körön kívül esők nem ellenkeznek vele. — Ha minden igazságot felölelné, ugy nem volna véges, — pedig már Göthe is mondja: „Emberi ész és isteni ész, két különböző dolog.“ Azért a kath. egyház mindenkor tanította és ijaznak iartja, hogy

azon kívül, a mit a természetes ész fölér, hit végett oly Istenben rejltó hittitkok terjesztve élénk, melyek isteni kijelentés nélkül nem jöhetnének tudomásunkra.²⁾

A titkot csak az nem hiszi, ki magát az Istent tagadja, — a hol a véges ész fujja föl magát istenné. Ha Isten végtelen: akkor lényegéről és tulajdonságairól egészen megfelelő, tiszta és világos ismeretet az emberi ész nem szerezhethet, mely csak olyan, mint árny a fény mellett. Az isteni természet hozzáférhetlen világosság, — azért a mi fogalmaink Istenről csak hasonzerűek. A racionalismusrak vakmerősége abban áll, hogy az isteni ész a maga elméje szerint akarja megmérni, a tökéletest a tökéletlen által. „Az csupán a hamis értelem, — mond Schelling — mely absolute képzettnek hiszi magát.“ Eszmeszegénység az, mely magát vakmerően felvilágosultságnak nevezi. Az ember maga is cselekszik ész fölötti módon. Hogy az ellenséget ne csak ne gyűlöljük és üldözzük, hanem vele jót tegyünk és őt szeressük, ez ész fölötti dolog.

Nincs semmi szánalomra méltóbb, mint a racionalisták erőlködése, kik észszerűvé akarják azt tenni, mi ész fölötti vagy. Hisz mily roppant csekélység az, mit az emberi ész felfoghat! A természetbuvár vizsgálja a látható világ egyes tárgyait, beszél azok hatásai és törvényeiről, sok kérdésre meg tud ieelni, de minden megoldás egy újabb talányt szül. Felfogta a dolgok természetét? Pedig „*sok van elrejtve, mi még nagyobb ezeknél, mert keveset látunk az ő műveiből.*“³⁾ Nem — csak a mutatót látja a világra számlapján, a belső mozgó erőt soha, — azt sem tudja, mi az erő.

A titok felfoghatlansága csak azt mutatja — hogy értelmünk véges, és éreznünk kell, hogy is-

2. u. ott,
3. Sirák 43. 36.

meretünk nagyon hiányos nemcsak az istenivel szemben, hanem minden tudományban. Az emberi ész a földi dolgok között sem fog föl mindent. A teremtés lényegéről csak annak szerzője bir tökéletes ismerettel. Az ember teremtő szellem volna, ha tökéletes ismerettel birna a dolgok felől. — Az ember csak azt foghatja föl tökéletesen, a mit maga alkot. Egy óra gépezetét felfogja, mert ez az ő műve. — a holt testet boncolhatja, de az életre nem akad rá. Az élet titok marad. Ha az élő testet egészen felfoghatná, akkor alkothatná is azt. »A természetben mindig van valami problematicus, a mit az emberi ész kipuhatolni nem képes. Nyakig járunk a csodákban és a dolgok legjáva, legvégső oka el van rejtve előttünk« — mondja Göthe.

E szerint az ember tökéletes tudományyal nem dicsekedhetik, — ő legfőlegbe csak utángondolja azt, a mit Isten a maga örök eszméjében számára kigondolt. Ha az Istent tökéletesen ismerné, ő benne akkor ismerne minden dolgot, mint tükörben. — De éppen mivel Istent tökéletesen nem ismeri, azért ismerete mindig homályos; többé kevésbé hiányos és tökéletlen.

Valóban, mi beszélünk az életről, világosságról, melegségről, esőről stb — de tudjuk-e, mik ezek? A hány szó, anynyi titok. „Én ismerem a vonzás törvényeit, — mond Newton — de ha azt kérdeznék tőlem: mi tulajdonkép a vonzás — teljességgel nem tudnék rá felelni.“ „Hogy mi az életerő — mondja Burmeister — éppen úgy nem tudjuk, mint azt, hogy micsoda maga az erő, — azért megelégszünk azon sovány magyarázattal, hogy ez az oka az anyagon észlelt minden tüneménynek.“ Mi a vonzerő? „Mit nyerünk azzal, ha azt mondjuk, hogy két anyagrészcseke a kölcsönös vonzó erő által közeledik egymáshoz? Itt még árnyéka sincs annak, hogy a lefolyás lényegébe látnánk.“ (Du Boys-Reymond). Mi természetesebb, mint a világosság? Igen találó a szentírás ide vonatkozó helye: „*Kicsoda képes elbeszélni az ő cselekedeteit, ki vizsgálhatja át az ő nagy titkait? Az ő nagyvállának erejét ki mondhatja ki, vagy ki birná elbeszélni az ő irgalmasságát? Nem lehet! Mikor elvégzi az ember, akkor kezd el, s mikor megnyugodnék, elernyed“.*

Az ember nem hatolhat a természet mélyébe sem önmagának belsőjébe. Mikép remélhetné hát, hogy az Istenség mélyébe sikerül furakodnia? A mesternek művét sem képes felfogni, — mikép foghatná föl tehát önmagát a mestert, ki mindenesetre tökéletesebb minden művénél. Az emberi szellemet kifárasztja egy vércsepp vizsgálata is, mely ereinkben kering: mikép hitese el tehát magával, hogy az égnek rá nézve nincsenek titkai? A rationalismus és materialismus pöffeszkedését találóan ostorozza Göthe Faustjában:

Tudós urak! arról ismerék rátok:

Mi nem anyag, attól mérőföldre jártok; —

Mit elmétek fel nem foghat, boldonság.

A mit ki nem számíthat, hazugság;

S mind súlytalan, mit latra nem vehettek.

Ertéktelen a pénz, mit ti nem vertek.

Az ész csak annyit lát az érzékfölötti igazság országában, mint a testi szem az érzéki tárgyak körében. Az egészséges szem tovább lát, mint a beteg, — a fenkolt lélek többet ismer, mélyebbre hatol, mint a gyöngé érzélem; a sasnak jobb szeme van, mint a verébnek. De bármily gyakorolt volna is a szem, bármily nagy a lelki erő, mégis van egy határ, melyen túl nem hat semmi tekintet. A legmélyebb gondolkodó is elérkezik azon ponthoz — hol a kétely, a nemtudás kezdődik. a legmélyebb fűrészkereső is egy kifűrészhetetlenre bukkan. hol a hit kezdődik. „Mikor elvégzi, akkor kezd el, s mikor megnyugodnék, elernyed“ Az atheus tagadja Isten létét mert nem tudja felfogni. A pantheista nem hiszi a teremtést, mert nem bírja felfogni a semmiből származást. De valjon könnyebb-e felfogni, hogy a világ az Istenből foly ki, hogy a végtelen véges és viszont. Igazán jövedölte sz. Pál: „*Lesz idő, mikor a józan tanítást nem tűrik, hanem kívánságaik szerint mestereket gyűjtének magoknak, viszkető füleik lévén és az igazságtól ugyan hallásukat elfordítják és mesékre térnek.“*

A hitetlenről legkevésbé sem kell azt hinni, hogy hitetlen. „Az ember, ha semmit sem hisz — mond Chateaubriand — igen közel áll ahhoz, hogy mindent higgyen. — jósokhoz fordul, ha nincsenek próféták, varázslatokhoz, ha elveti a vallásos szertartásokat és megnyitja a boszorkányok barlangjait, ha bezárja az Urnak templomait.“⁴⁾

Igy tehát a természet birodalmának is van titka, mi abból áll, hogy a teremtett dolgokat nem tudjuk igazán felfogni, az az tökéletesen megismerni. De ha képes volna az ember az összes világot felfogni, — az Isten megismerésében oly bökkenőre akadna, melyen át lépni semmiképen sem tudna. Ő a titkot lelkünk elé tárja, melynek létezését lelkünk a hitben felismeri, de lényegét fet nem fogja, éppen azért eszünk felett van a nélkül, hogy azzal ellenkeznek, mert a hit a gondolkodás törvényeivel nem ellenkezik. Azt mondani: semmit sem hiszek, mit fel nem foghatok, annyit tesz: nincs más igazság, csak a mit én felfoghatok, — és ha mindenki így gondolkodnék, akkor egy műveletlen észre nem léteznének azon igazságok sem, melyeket a műveltebb ész lát és felfog. Ez pedig nevetséges. Vagy amú mondás annyit tesz: az én eszem végtelen; alapja és mértéke minden igazságnak, az az: én Isten vagyok. Így pedig józan ember nem beszélhet.

E szerint a titok méltó az emberhez; abban hinni ösztönzik embert az ész törvényei. Azért a titokban való hit szükségképi formája minden vallási életnek. A vallási élet titokban gyökerezik s abban

5. Timot. II. 4. 3-4.

6. Kereszt. szelleme III. k. 195. lap.

kell gyökereznie, — mert az oly Isten, kit az ember maga eszel ki, nem a nagy, örök Isten, hanem egy holt, siket bálvány — melyhez a szív nem imádkozik. „Ki az isteni dolgok közül csak azt hiszi — mond Leibnitz — mit saját eszével felfoghat és kimérhet, az kisebbiti az Isten eszméjét.“^{*)}

Sz. I.

7. I. bővebben Hettinger hit és titok.

TÁRCSA.

Mária - Hymnus.

(Virgo Dei genitrix stb.)

Isteni szüz Szülő! méhednek rejtekin ül Ő
Mint ember, kit egész föld befogadni kevés.
A te Fiadban hit mindent, mi bűnös vala, tisztít.
A te szüz állapotod szenytelenül maradtott.
Szüzesség s anyaság egymást ámbárha kizárják:
Béke-szövetségben laknak e Szüz öliben.*)
Oltalomért könyörög Hozzád, kegyek Anyja egész föld:
És im oh áldott Szüz! hiveden könyörülsz.
Nagy dicsőség fenn, neked oh Atya és Fiu-Isten!
S a Szentléleknek szinte ilyen kegyelet!

Imets E. Jákó.

Az egyetlen leány.

— Beszély Jává Melattitól. —

Hemstede Leo német fordítása után.

Prokuek Sámuel.

X. Fejezet.

Néhány héttel később Rika első előadását tartá. Egy téres négyszögű teremben ült, mely magas ablakával a keribe nyílt, és mindenféle énekre vonatkozó képekkel vala ékesítve.

Hátat fordított az üvegajtónak, de úgy ült, hogy növendékeit is szemmel tarthassa. Csak néhány nap óta volt Dornburgban, nagyon nehéz volt az atyjától való elválás, — de Rika kivánta azt, atyja pedig már régóta megszokta vala mindenbe beleegyezni, mit leánya jónak tart; tehát végre engedett. Megigérték, hogy gyakran irnak egymásnak, ezenfelül Margó havonként két napi szünidőt kötött ki, hogy atyját meglátogathassa, ki a zene iskolával felhagyott és egy kellemesebb városrészbé költözött.

Nagybátyját még nem látta Margó; csak ép tegnapi érkezett baba ez s mivel a hivatalos bemutatásnak ellene volt, egy a plebánus tanácsára még nem jelentette magát. Már régóta foglalkozott a lezkeadással, a leánykák

engedelmesek voltak, jollehet élenkek és pajkosak, Margó nem igen boszankodott és jókedvel folytatta a tanítást. — Hirtelem eltűnt az ajkáról a nevetés kinyomata és senki sem merte szeméit is felemelni. Csodálkozva nézett körül Margó, midőn a zongora fölött függő tükörben egyalakot pillantott meg, mely a kerben az ajtó mögött állott. Ösztönszerűleg jutott eszébe a gondolat, hogy ez Doornburg lesz, anélkül, hogy megszokasztotta volna előadását, folytatá azt, míg a csengetyű szava az előadásnak végét nem jelzé. Ekkor felemelkedett, a leánykákknak leczkét hagyott, összeszedvén a hangjegyeket, bezárta a zongorát.

Daczára lelki erejének, megzavarodott, érzé hogy szive hevesen dobog és csak hosszabb idő elteltével tudott rettegett nagybátyja után tekinteni. Végre megfordult, a leánykák páronként sorakozva haladtak kifelé az ajtón, hol Albert várakozva állott.

„Igy, — szolt rövid és kimért hangon — „reméllem, hogy minden jól fog menni. Törekedjete arra, hogy haladást észleljek. A jövő hónap első vasárnapján ünnepélyes pályázatot tűzök ki az énekre. Tanuljatok tehát zorgalmasan! Ha panaszt hallok, vége az énekóranak. S ezen órát a gyárban fogjátok eltölteni.“
E szavak után belépett.

„Jo estvét Fredericsen kisasszony!“ — szolt Margóhoz — „meg van elégedve?“

— „Oh igen! Uram!“

— „Talán zavarom önt?“ — kérdé mosolyogva. Margó zavarodva állott nagybátyja előtt, majd elpirulva, majd elhalványodva:

— „Nem uram!“ — válaszolt kis szünet után lesütött szemmel — „csak egy kissé megijesztett.“

— „Hogy így szólottam a leánykákhoz? Akkor biztosítom önt, hogy nagyon gyenge idegei vannak. Ha az ember gyárnépséggel bajlódik, le kell némílog vetkőznie a finom modort.“

Rika a könyveket rakosgatá, torka összeszorult s semmit sem felelhetett. Senki sem éreztette vele soha alárendelt állását.

— „Már hána igazza van!“ — mondá Albert, magában — „nagyon hasonlít hozzá, főkép zavarában, mely őt oly széppé teszi.“

— „Szerzett-e már tanórákat a városban?“ — kérdé azután, Margóhoz fordulva.

— „Még nem uram! „Nem is nagyon sietek azzal, előbb itt szeretnék elrendezni mindent.“

— „Ugy hiszem, hogy fizetésével ki fog jöhetni. Jó estvét!“ — És eltávozott.

Margó mintegy megkövülve állott ott; mily durva hang, mily parancsoló magatartás! És ez a férfi az ő legközelebbi vérokona! Ezt akarja ő kiengesztelni! Mihez fogott! Ezért az emberért hagyja el jó apját! Egy székre hanyatlott s fejét a zongorára hajtván keservesen elkezdett zokogni.

— „Hogy is lehet e férfiu atyám fivére? Ugy néz rám, mint egyetlen farkas a védtelen bárányn. Szegény édes papa! Mihez fogtam! Mit vállaltam magamra! Ez

^{*)} Ezen párvers szerzője II. Pius pápa s mintegy a megelőző öt-
tíz évtizednek értelmezésével van a többi szöveg közé besúrvva.

regényes képzelődésnek eredménye, itt a méltó jutalom! Nem tudom elviselni, megmondom a plébánosnak, hogy minden reményt meghiusulva találók."

Klipper kisasszony közelgő léptei zavarák meg elmelkedésében. — Klipper kisasszonynak nem szabad sejtetni eszlódását. Felszarítá tehát könyeit, felnyitá a zongorát és ábrándozni kezdett azon s játszott oly tüzzel, hogy a jó kisasszony, ki épen sétára akarta felhívni Margót, csendesen a kertbe vonult vissza s ott várakozott, míg Margó készen lett játékával. Midőn az utolsó hangok is elhangzottak, a felindulásnak még nyoma sem vala észlelhető rajta. Arcza egy kissé kipirult. Örömmel egyezett Klipper kisasszony tervébe.

— „Beszélte Doornburggarral?” — volt az öreg kisasszony első kérdése, a mint elindultak.

— „Igen egy pillanatig.”

— „És milyennek találja? bizonyosan nem volt nagyon barátságos?”

— „Nem, cseppet sem!” — válaszolt szomorúan Margó.

— „Rég megmondottam én azt. Tanulmányozni kell őt, hogy becsülni tudjuk. Különösen ujonczok irányában nem a legudvariasabb. Minden dologban sajátosságos módora van.”

— „Ezen módor kellemetlen. Minden bátorságomat elvesztettem!” — adá hozzá Margó.

— „Ne vegye annyira szívére!” — bátorítá Klipper kisasszony — „Ugy vezsem észre, mintha sirt volna; nem, nem olyan rossz ő. Midőn legelőször ide jöttem.”

És egy hosszú történetet beszélt el, melyet Margó csak félfüllel hallgatott.

A gyári épületekhez értek. A villából mi sem maradt meg, kivéve ama pavillont, a kertész szép lakháza s szóval minden a gyár épületeknek engedett helyett. Este irt Margó atyjának.

— „Beszéltem Albert bátyámmal és életemben először remegtem férfi előtt. Bátorság atyuskám. A jó Isten meg fog segíteni.”

Négy hét telt el anélkül, hogy Margó alkalmat talált volna, bátyjával csak futólagosan is találkozni. — Amsterdami első utjáról lemondott, nem volt bátorsága engedélyt kérni, s engedély nélkül még kevésbé mert távozni. Egyébiránt nagyon jól találta magát új otthonában, a lánykák szorgalmasak és szeretetreméltók voltak: a templomi énekgyakorlat sikert mutatott, a gyermekiskola őszszel vala megnyitandó. A könyvvezetést nagy ügyességgel vezette s Klipper kisasszony értesült, hogy Doornburg dicsérettel nyilatkozott arról.

— „Rika! mára megvagyunk hívva Doornburg urhoz” — szolt Klipper kisasszony ugynevezett „gyámleányához.”

— „És gyakran történik ez?” — kérdé Margó.

— „No ugy három vagy négyezer egy évben. Nehány nappal, hogy ide érkezett, valánk utoljára a kastélyban.”

— „S az öltözék re kiváló gondot kell fordítani?”

— „Arra nem kell sokat adnia” — felelé Klipper kisasszony. — „Ha talán azt állitanám, hogy a kastélyban nagyon kellemesen telik az idő, senki sem hinné el: az

öreg Mártha adja a házi asszonyt. Szeretném ha átengedné nekem, nem mondom, hogy jobban vinném, de legalább nem oly unalmasan. Ha a felügyelő ur jelen leend, játszhatunk is, de ez esetben ön csak a néző szerepére fog szorítkozni.”

— „Ez nem nagy baj, azalatt Mártával fogok beszélgetni! Van a háznál zongora?”

— „Igen egy szép, nagy, mely soha sem volt még fölnyitva.”

— „Azt elhiszem, ki is játszott volna azon?”

Este Klipper kisasszony fényes öltözékben, mely az egyszerűen öltözött Margót megzavarta, karját nyujtá Margónak és elvezette a kastélyba. A lelkész, ki szintén hivatalos volt a felügyelővel és ennek nevével jött. Klipper kisasszony a felügyelőket egész halatmazával fogadá az üdvözlő szolamoknak. Margó a lelkészhez csatlakozott.

— „Szerencsét kívánok!” mondá ez mosolyogva.

— „Mihez?” — kérdé Margó bámulva.

— „Oh még most nincs sok jelentősége ennek. Nagybátyja ügyes leánynak tartja, míg kezdetben érzélgőnek nevezte. „Csatlakoztam a gyermekben” szolt — „és ez velem nem gyakran történik meg.” Először azt véltem, hogy az ön választása inkább a személy iránti érdekből, mint érdem szeriut történt.”

— „És mit sem gyanit?”

— „A legkisebbet sem. Röviden elbaszélte, hogy atyját Amsterdamban látta.” „Megörögedtünk!” szolt ő. Nehány szót szoltottam a kiengesztelődés felől, de erre gyorsan válaszolt: „Tégy jót ellenségeddel!” így szol az Evangelium „én vajjon nem teljesitettem-e ezt betüröl beüre?” Erre egy más idézettel válaszoltam, de ő a beszéd tárgyát min ljárta elforditá.”

— „Hiszi ön, hogy roményünk lehet?”

— „Hagyjuk a jó Istenre és semmi különöshez ne fogjunk. Egy meggondolatlan szó mindent elronthat.” — Egy vén szolga boesátá be a vendégeket és az első emeleti nagy terembe vezette őket.

— „Mégis kár, hogy Doornburg ur nem nősült meg” — jegyzé meg Klipper kisasszony — „mi haszna van sok gazdagságában?”

— „Nem is tudott volna ő egy nőt boldogítani” — jegyzé meg a felügyelő.

— „S akkor nem is tudott volna anuyit áldozni a közjóra” — adá hozzá neje fisztula hangokon, mialatt Margónak susogá — „mint mindenkinek ugy neki is meg van sajátos története.”

Margó csodálkozva tekintett rá.

— „Valóban?” — kérdé azután.

— „Ödjjön el hozzám s el fogom beszélni önnek.”

Rég nem látott a salon vendégeket. A thea asztal a nyitott ablak mellett felkészítve állt. A szoba berendezése a régi; egy szegeletben ott állt a zongora s a falon az öreg báró és nejének arczképe függött, és ami Margót meglepé, atyjának arczképe is ott függött a két ablak között. Ezelőtt állott, midőn Mártha a szobába lépett „ifju urával.” A kölcsönös üdvözlések után leültek. Klipper kisasszony és a felügyelő neje kézimunkájokat vevék elé.

Margó az övét elfeledte s így kénytelen volt ölbe tett kezekkel az urak beszélgetését hallgatni, a politika gépek, burgonya, kőszén s a nők öltözködése felől. Nem vegyült a beszédbe, hanem ábrándozva tekintett ki az ablakon.

— „Fredericsen kisasszony! ön unatkozik“ — szólta meg hirtelen Doornburg.

— „Oh nem uram! én figyeljek.“

— „Az első igaz, az utóbbi pedig valótlan. Mert ön sem a beszélgetésre, sem a nőkre nem figyel.“

— „Rika kisasszony egy pár darabot játszhatnék a zongorán, míg más egyébre fogunk“ — szólta a lelkész.

— „Bizonyára!“ — erősíté Albert. — „Igaz, hogy régen játszottak már rajta s azért le lesz hangolva, de megkísértheti.“

Leültek vízhezni, mialatt Margó fölnyitá a zongorát, mely épen nem volt lehangolva. Beethoven egy sonatáját kezdé játszani, melybe lelkének minden érzelmeit beléönté. Albert csak félig meddig ügyelt a kártyára, de annál inkább Rika játékára. Margó még Mendelsonnak néhány darabját játszá el, melyeket Albert növekedő figyelemmel kísért. Midőn bevégezte néhány dicséret szót hallatott és felkéré, hogy énekeljen valamit. Örömmel teljesíté Rika a kérést. Szép alhangja volt; tiszta mint a kristály és emellett erőteljes, a nők elmélyedtek a kártyába anélkül, hogy figyelnének az énekre. A felügyelő nem volt zeneértő, Doornburg azonban és a lelkész kétszeresen figyeltek.

Midőn az estélynek vége lőn, a házi ur néhány bókot mondott a hölgyeknek s azután így szólt:

— „Irt-e édes atyjának jelen állapotáról?“ — kérdé barátságosan Margóhoz fordulva.

— „Szolgálatjára, Doornburg ur!“

— „Jó, tehát írja meg, hogy a következő vasárnap-tól kezdve 4 napi szabadságot engedek.“

— „Oh nagyon köszönöm Doornburg ur!“

— „Mily idős atyja?“

— „Majdnem 50 éves.“

— „És ön egyetlen gyermeke?“

— „Igen Uram!“

— „Egyedül lakik?“

Margó remegett, mint a nyárfa levél e kérdésre. Talán gyanit valamit? gondolta magában.

— „Egyedül“ — felelé habozva, egy kis szünet után.

— „Miért nem jó ide? Én önök számára átengedek két szobát.“

— „Ön nagyon kegyes uram! de atyám nem jöhet el Amsterdamból.“

— „Ugy, akkor tegyen úgy, a mint legjobbnak látja.“
A vendégek köszönetüket fejezik ki a kellemes időtöltésért és eltávoztak.

— „Mártha!“ — szólott Albert az öreghez, ki szokása szerint a tálcákat törle szorgalmasan, mily idős lehet e lány?“

— „Klipper kisasszonyt kérde?“

— „Nem nem!“

— „Vagy Rika kisasszonyt.“

— „Igen Fredericsen kisasszonyt.“

— „Ugy vélem, hogy lehet 22 éves.“

— „Ha akkor megnősültem volna, most nekem is lehetne hasonlókorú leányom.“

— „Frigyes Margója is körülbelül ilyenkor!“

— „Ha talán él még. Milyen csodá van újra most, hogy a zongora nem szól! Hatalmas lármát lehet csapni azon!“

— „Ugy tetszik mintha látásomat és hallásomat elvesztettem volna.“

— „Albert mitsem felelt, hanem lefeküdt s azt álmodta, hogy leánya van, mely úgy nézett ki, mint Rika és ha szomorú volt felvidámitotta, ha fáradt volt, vidám fecsegésével felfrissíté. „O Frigyes!“ mormogá, nekünk még számadásunk van. Kitudja hátha nekem is oly kedves lányom lett volna, mint Rika és csodálkozott gondolatain, mert soha sem foglalkozott állatvalóival, csak ügyleti dolgokban.

— Folyt. köv. —

Kisebb közlemények.

— **Vidéki levél.** Gyergyó 1831. márcz. 7. — Főtisztelendő Szerkesztő ur! Bona mixta malis, flatus miscetur gaudiis! Ecclatans példáját kívánom ezen közmondásszerű szavak igazságának bemutatni a következő sorokban, remélve, hogy jogos fölszólásunk nem fogja tévesztetni hatását. Sed ad rem. — F. hó 6-án délután 3 órakor „Both bácsinak“ látogatására Szárhegyre kirándulván, ott szokatlan sürgést-forgást vettem észre. — Férfiak és asszonyok, nagyok és gyermekek, szaladtak „a templom hegyre“ s kik házaikat nem hagyhatták — kapujuk elől nézték a hegyen végbemenő nevezetes eseményt.

Én is arra irányzám figyelmemet s látám a Gyergyó kies vidékét uradó templomdombját sűrű néptömeg által ellepve, s egy ember-rajt hosszú kötél végébe csipesszedve, a hegyoldalnak vetett lábakkal, lassu jeladásra rendre huzni fel a toronyba, a gépész által csigára készített, Sopronból hozatott új öszhangzó harangokat.

A helyszínére siettem én is, s mentemben gyönyörködve néztem a 724 kilogrammos nagy harangnak a magasba való lassu emelkedését, — mely mikor a torony ablakához felért s ott az alácsusztatott gerendákra helyezettett, a kürtös riadót fujt s a nagy tömeg lelkesült éljeneket kiáltott.

Örültem én is az örvendőkkel — s melegen szoríték kezét a hívei tömegéből kilépő — mindig elégedett, — de most az örömtől sugárzó arezu „Both bácsival“ és az őt környező érdemes községi honoratorokkal.

Tőlök részletesebben is megértém, hogy az új harangokat Riemer udvarhelyi vaskereskedő utján Sopronból Seltenhoffer Frigyes és Fia gyarából rendelték, — s hogy azok utjokban püspök urunk ő nmlga által febr. hé 7-én Gyfkehérvártt — mint a kegyes főpásztor írja „nagy lelki örömek között“ felszenteltettek, — s most té. tetnek fel a hitbuzgó ösök által 1400-ban épített toronyba — hogy: annak „imádságos nyelvei“ legyenek.

A nagy harang 724 kilogramm „in hon. Omnium Sanctorum“ — a második 384 kilogramm „Ave Maria-gratia plena“ felirattal in hon. B. Mariæ V. — a harmadik 267 kilogramm. in hon. S. Ladislai, — a negyedik 98 kilogramm in hon. S. Francisci vannak felszentelve, — öntöttvas harang-székeken állanak — és az áldozatkész patronus község fizet érték részletenként 400 fitot.

A régi harangok kettejét a helybeli sz. Ferenczrendi szerzetesek templomának ajándékozták, a harmadikat pedig a gyárnál — kilóját 85 kron beváltották.

Szárhegy nemes községe ezen ténye által is fényesen bizonyította, hogy: mennyire méltó azon nagy természeti kincsre, mit Isten neki Borszék birhatása által adott.

Szép jövedelmeinek igen tekintélyes részét egyházi és iskolai célokra fordítja, okos és helyes gazdálkodás által úgy a nép jólétét előmozdítani, mint újabb jövedelmi forrásokat nyitani főtörekvése.

Both bicsi meg van elégedve hivei körében és a hívek is jól érzik magukat az ő lelki vezetése alatt, — nincs is egyéb kívánságuk, csak az, hogy: a szép összhangzat ne csak a harangokban, hanem a hívek lelkében is mindenkor meg legyen!

Vasárnap a plébános segédlettel ünnepélyes „Te Deumot“ tartott és sz. misét mondott, melyet egy alkalmi sz. beszéddel zárt be. Így lett méltóan megünnepelve a szárhegyi harangok megszólalása.

*

De a gonosz szellem egy óvatlan pillanatban betolakodék a legtisztább vallási öröm szentélyébe is. — A szép nap nem mulhatott el a nélkül, hogy: egy néhány elkapott s magáról megfélemedezett ember botrányt ne csináljon. Ugyan is:

Délután a szelid lelkű plébános hivatalos ügyben Csik-be tavozván, Riemer közevitő, — kinek a szép összhangzásu harangokban annyi része van, mint a harangozónak a jelesen tartott prédikációban — egy pár helybeli Scheffimannal szövetkezve sz. Miklósról és Alfaluból összehívták az ismertebb „mulatni vágyó“ dámákat és urfiakat, az iskolából a padokat kihányatták és a harangok megszólalása címén másnap délig tartó bójti bált tartottak s reggel a hősök zeneszó mellett a községben körül hordoztatván magukat, Carneval féle diadal menetet tartottak.*)

A józanul gondolkozó községi lakosok ezt mindjárt elítélték, többen az értelmesek közül többszöri unszólásra sem mentek a lakóság vallási érzületét meggyalázó csempészet bálba, s ennek köszönhető, hogy a botrány ele nemileg el lett tompítva.

Kár volt a botrányos bál rendezőinek meg nem

*) Valóban mély szomorúság fogja el lelkünket, midőn a classicus k. székegyföld szívéből jövő ily botrányos tény méltó megrovásának kell lapunkat megnyitnunk. De hisszük, hogy drága kath. székegy népünk kezéből még nem esett ki az erkölcsi érzet lángostora, melylyel a betolakodó botrányhősököt és lelki kufárokat vallásos kegyeletének szentélyéből úgy fog a kiadni, hogy egy második kísérlethez kedvök egyszer s mindenkorra e-mienjen. Pastores vero dupplicato quasi fervore his in temporibus vigilare oportet, intrant enim in ovile post discessum eorum lupi rapaces, non parcentes gregi! — Szerk.

gondolni, hogy minden ily téren adott rossz példa legelőször rajtok fogja magát megboszulni, — tudni kellett volna, hogy: ki a társadalmi illem-szabályok ellen vét, azt a maga megérdemlett nevével szólítják, ki a polgári törvényeket áthágja, azt a zsandárok nyakon csipik, ki egyháza törvényeit, ha tánczolja is — lábbal tapossa az, a Mester mondása szerint: „pogány és publikánus“ s ki a törvényt csak a büntetéstől félelemből trstja meg, az szolgálalkú.

Kár volt e szép nap szellemi örömeit elrontani s a hitélet szép összhangját megzavarni.

A törvényszegőknek nincs okuk e napnak örülni: mert nem hordhatják keblökben az önmegtartóztató emelkedett vallásos lélek öntudatát, — de igenis örülhetnek azok, kik az egyház törvényét tiszteletben tartották.

S hála Istennek, ilyen az egy néhány önfeleltet kivéve Szárhegy községének összes derék székegy lakossága.

Legyen mindenkor rajta Istennek áldása!!

Vigilans.

Irodalom.

— Megrendelési felhívás ily című könyvecskére: A L e g s z e n t e b b n a p, vagy: imák és elmélkedések a szent gyónás és áldozás napjára. A művecske 17—18 kis 2 lapos ivre mintegy 400 lapra fog terjedni, s kiváló figyelmű ajánlhatjuk a férfi és nő szerzetesházaknak — újonczintézeteknek, papnöveldeknek, tanító és tanítónő-képzőknek, konviktusoknak, nőnevelő intézeteknek s mindazon híveknek, kik a szent áldozás napját kiváló buzgósággal óhajtják megszentelni. Az első áldozóknak szintén kedves emlékül fog szolgálni, s erre célzó szép képpel fogjuk a könyvecskét ellátni. Megrendelési ára: füzve 40, félvászonkötésben 55 kr, egész vászonban 60 kr, arany-metszéssel 75 kr, finom bőrkötésben tokkal 1 forint, csattal 1 frt 20 kr, mely rendkívüli olcsósággal hason terjedelmű kiadványoknál alig fog valaki nálunk találkozni. Megrendelésnél legcélszerűbb a posta utalvány és levelező-lap használata, s kik a megrendelési árat előlegesen beküldik, a művet keresztkötés alatt bérmentve kapják, miáltal ismét 20—30 kr. postaköltséget kimélnék meg. A gyors és hibátlan szállítás érdekében az utolsó posta és megye kúrára kéri. Gyűjtőknek minden 10 példány után tiszteletpéldányul, s a papnöveldeknek 10 százalékos leengedéssel szolgálunk, — egyházi íróknak pedig cserepéldányokkal költséggel kedveskedünk. Papi megrendelőknek a művet inteniók végzése mellett is rendelkezésükre bocsátjuk. A megrendelési határidő e hó végéig tart, mely időpontig a megrendelések postára adtnak, míg a későbbi megrendelések bolti áron számíttatnak. Kalocsán, 1884. évi márczius 10. é n. F o n y ó P á l tanító-képezdei tanár.

— Megjelent: „A kath. hitterjesztés lapja“ képes folyóirat. Szerkeszti és kiadja Nagyváradon. III. évfolyam 2-ik füzet. Tartalom: Tiszt. Ürge Ignác levele

Chinából. Hátsó-India kath. missiói (térképpel). A francia tonkini háboru (1873). Kik és miért üzték ki Onaruruból a kath. hit hirdetőket? (térképpel). Mi hír a kath. világban? — Különfélék. A csinos kiállítású füzetet 8 szép kép és két térkép díszíti. Ara egy évfolyamnak (3, három ives füzet) 3 frt. Illő volna, hogy e kiváló gondnal szerkesztett folyóirat egy kath. urcsalád asztaláról se hiányozzék.

— Ifjúsági olvasmányok érdekében. A t. lelkész, tanár és tanító urakhoz. Az ifjúsági könyvtárak reorganizálása érdekében a Pesti Naplóban nem régen nagyfontosságú felszólalás jelent meg, melynek lényege az, hogy tapasztalás szerint a tanuló ifjúság olvasmányai nélkülözik az ellenőrzést s főleg a középtanodai könyvtárak hemzsegek olyan munkáktól, melyeket valóságos erkölcsi vezedelem a gyermek-ifjak kezébe adni smelyeket ezek mégis minden korlátozás nélkül vihetnek ki olvasás végett s a felszólaló e körülményre élénken figyelmeztette a könyvtárak kezelőit. Őszinte örömemre szolgál, hogy egyik legtekintélyesebb napilapunkban viszhangra felt az általam régóta hangoztatott, s legközelebb nyílt felhívásokban kifejezésre juttatott eszme az ifjúsági olvasmányokra vonatkozólag, s hogy a felhívásaim szétküldését követő alig pár hónapi idő alatt valóságos ifjúsági irodalmi mozgalom keletkezett s hogy többet ne említek; az orsz. tanár egyesület újból megindította az évekig abbahagyott „Ifjúsági iratok tára“-t, Dobozy J. megindította dr. Toldy László tanár szerkesztésében a „Magyar ifjúság lapja“-t, s Kalocsa R. szerkesztésében a Leányvilágot. Révai testvérek megindították Kürthy Emil szerkesztésében a Magyar Ifjúság cz. folyóiratot.

Mindez arra mutat, hogy élénk rokonszenvre kell nálunk a vágy: szükséges mennyiségben s megfelelő tartalommal jó irányú ifjúsági műveket teremteni. E vágy vezérelt engem, midőn összes ifjúsági műveim oleő kiadását megindítottam. Mindössze hat kötet az, de mégis jól esik hangsúlyoznom, hogy Győry Vilmoson kívül egyetlenegy újabb magyar szerző sem járult még annyi munkával sem az ifjúsági irodalomhoz, s ha e munkák megfelelnek céljuknak, úgy talán remélhetem, hogy munkám szerény helyet foglalhatnak ifjúsági könyvtáraink polczain. Az eddigi megrendelések igazolják e remény jogosultságát, a mennyiben számos gimnáziumi és népiskolai könyvtár tisztelt meg becses megrendelésével, éppen ezért szükségesnek tartom azonban ujjolag felemlíteni, hogy összes ifjúsági munkáim nálam együttesen rendelve 5 frt 6) kr. bolti ár helyett 4 frt 40 kr. kedvezményi áron kaphatók s hogy e kedvezményi ár f. évi április hó első napjáig fennáll.

Ezen aránylag jelentékeny árleszállítás azért történt, hogy tekintetbe véve ifjúsági könyvtáraink korlátozott anyagi helyzetét könnyebben megszerezhetővé tegyem, épen az ifjúsági könyvtárak számára irt munkáimat. — Minthogy azonban egyik másik munkám már több ifjúsági könyvtárban meg van, s ily helyeken az együttes megrendelés nem várható — több oldalról hozzám intézett kérdésre van szerencsém jelenteni, hogy, ha nem is

minden munkám rendeltetik meg nálam, hanem azok közül bármelyik: az illető megrendelő 10 százalék árleengedésben részesül, habár csak egy munkát is rendelne meg a hat közül. Ez alkalommal tisztelettel kérem föl a t. lelkész tanár és tanító urakat, hogy az ifjúsági műveimet a fenhatóságuk alatt álló iskolai könyvtárak részére ajánlani méltóztassanak.

E művek következők: 1. „A nagyapó elbeszélései.“ (Kemény táblában színezett képekkel 1 frt 40 kr.) 2. „Kis regé.“ (Szines borítékban 1 frt.) 3. „A kalászszedő öregasszony fiai.“ (Szines borítékban 60 kr.) 4. „Gyöngvirág tündéréki.“ (Szines borítékban 60 kr.) 5. „A fehér ember.“ (Történeti elbeszélés a magyar szabadságharczából, képekkel 60 kr.) 6. „Képes regé.“ (Szines borítékban képpel 1 frt 20 kr.) A megrendelések hozzáam Nagy Kőrösrre (Pest megye) intézendők. Tóth József.

— Nádor Kálmán könyvkereskedésben (B.-pesten Károly-körut 8.) megjelent az „E z e r e g y É j s z a k a“ teljes kiadásának I-5 füzeté. E mű, melynek nagy részét már félszázad előtt Koszorus költőnk Vörösmarty Mihály is lefordította, mely azonban a könyvpiacról régóta eltűnt, mindenesetre hízagot pótol irodalmunkban. Mint az egyszerű, de csapungó képzelődéssel szót keleti költészet egyik legremekőbb terméke, kellemes olvasmányul ajánlható a legműveltebb osztálynak úgy, mint a nép számára. A füzet kiállítása, a Franklin társulat nyomdájához méltóan, izléses és díszes képekkel ellátott. Az egész mű mint egy 36 füzetből fog állani, egy füzet ára 25 kr. s előfizetés után is megrendelhető.

— Beküldetett „A kereszténység és korunk“ Irta Bouzau I. Emil. Fordították, Dobos Lajos és Szentanna (Spett Gyula I. sz. Nagyvárad — megyei áldozatok. II-ik kötet, 2-ik kiadás. 8-r. 620 lap. Ara ezen csinos kiállítású műnek 2 frt.

— Megjelent az „Isten ígéze szent beszédekben.“ Szerkeszti Jagitz Lajos, ravadi lelkész IX. évf. 3-ik füzet. Tartalom: Bójt II. vasárnapjára. A hitetlenség harmadik forrása: a tudatlanság. — Bójt III. vasárnapjára. A hitetlenség többi forrása: a család, az iskola és az élet. — Bójt IV. vasárnapjára. A hitetlenség következményei. — Bójt V. vasárnapjára. A hit-különbösen a kath. hit szükségességéről. — Bójt VI. vasárnapjára. A hívő lelke: boldogságáról. — Ara egész évre (12 füzet) 2 frt

b) „Havi közlöny“ Szerkeszti Tokody Ödön. VII. évf. februári füzet. Tartalom: 1. A szent olajok az egyházi liturgiában. (folyt.) — 2. Szeressétek ellenségeiteket. — 3. Az Oláriszentség romjanezéséről. — 4. A keresztelésnél használatos szentelés, — 5. Kettős stóla. — 6. Rövid hitelemzés a poenitencziatartás szentségről. — 7. Az egyszerű fogadalom mint tiltó házassági akadály. — 8. Hitelemzés előadások az esküőről. — 9. A szertartások congregatiójának határozataiból. — 10. Miniszteri rendeletek. — 11. A magyar curia döntvényeiből. 12. Személyzeti hírek. — 13. Tárca. — Mellékletül Hunar Pál véle nényések 13-ik ives. Ara egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Egyes füzet 50 kr. Megrendelhető Temesvárt, az egyházmegyei nyomdában.

c) „Összetartás.“ Ismeretterjesztő szépirodalmi és málattató képes kath. közlöny, Szerkeszti Saüts Emil, kiadja Saüts és Társa Budapestben III. évf. 5-ik szám Tartalom: a) Mi a teendőnk? — b) Krisztus, — c) Igaz gyöngyök, — d) Tövisék és rózsák, — e) A chinaiak csaláji és nép-élete, — f) Beteg vagyok. Elmélkedő sorok. (költemény). — g) A kath. papság a népevévelésért; — h) Kornis kata, — i) Képek magyarázata, — j) Irodalom.

d) „Rejtett milliók.“ történeti regény. Az olvasókör VI. évf. 11-ik füzeté, Szerkeszti Fülöp György, kiadja Korninyos R (Budapest. Stázió utca. 31-ik szám). Előünetési fölitélek: egész évre (24 füzet) 6 frt, félévre (12 füzet) 3 frt, negyedévre (6 füzet) 1 50 kr.

A napi események köréből.

— **Figyelmeztetés.** Mindazon t. olvasóinknak, kik vagy tagdijaikkal, vagy előfizetéseikkel a még megelőző évekből hátrálékban vannak, lapunk jelen számával postautalványt kézbesítünk a hátrálékos összegnek pontos följegyzésével. Igen szépen kérjük a t. hátrálékos tagokat és t. előfizetőinket, szíveskedjenek ezen utalványok közvetítésével az ott följegyzett hátráléki összegeket a legrövidebb időn törleszteni, meggondolva, először azt, hogy csak a megelőző évekből összes hátrálék meghaladja a 700 frot, mely összeg elég fontos tényező azon kérdés döntőlegyes megoldásában, ha társulati lapunkat — mely eddig egy igen érzékeny hiányt törekedett pótolni az erdélyi püspöki megyében ezután is kiadjuk-e tovább, vagy pedig azt a legrövidebb időn, — nagy szegényére az erdélyi katolicizmusnak, beszüntessük. Másodszorban pedig bátorodunk az i. t. hátrálékosok ügyelmét felhívni a legközelebbi választmány azon határozatára, hogy ha ezen utolsó kísérlet sem fog kívánt eredményre vezetni a per az illetők ellen azonnal folyamatba teendő. Határidőül pedig a törlesztés eszközésére f. évi ápril hó 10 ike tűzetik ki. — Gyulafehérvárt, 1884. márcz. 21.

Az elnökség.

— **A gyulafehérvári rom. kath. nagygymn. tanuló ifjúsága** igen szép és illő módon adott kifejezést tiszteletének és szeretetének nsgos Fábrián Sándor kanonok, gymn. és finöv. igazgató ur iránt. F. hó 12-én u. is, mint nevezett igazgató ur névünnepeének előestéjén az egész ifjúság színes lámpákkal kezökben szép rendben sorakozva, a tanári karra egyetemben vonult a fineveldei igazgatói lakás elé, hol egyes alkalmi énekdarabok sikerült előadása után Wolf Miksa V. oszt. tanuló egy csinos beszédben, Veress S. VI. osztályu tanuló pedig maga készítette alkalmi költeményben tolmácsolták az ifjúság érzelmeit, melyeket mindannyiszor viharos éljenzés követett. Mi is teljes odaadással osztozunk az ifjúság nemese érzelmeiben az i. t. kanonok-igazgató ur iránt és szívünkbelől ohajtjuk: Ad multos annos!

— **Jótékonyág és hála.** Mélt. Hrobonyi Adolf és Tek. Lanczky Sándor Szent-Keresztbányai gyártulajdonos urak a lövétei rom. kath. népiskolánál folyó évi február havában szervezett harmadik tanítói állomás felállítására alkalmával, a harmadik tant. rem számára egy ércz fütöt és hozzátartozó csöveket ajándékoztak, mely adományok pénzértéké 40 frot. Biztos tudomásom van arról, hogy nevezett jótévő urak a népnevelés ügyének előmozdítása tekintetéből, még ehhez hasonló több jótéteményeket is tettek, különösen a Homoród vidéken elszigetelten álló községek iskoláival szemben. Szemelött tartva Szent Pál apostolnak azon intelmét, hogy: Mindenként hálát adjatok, sietek jótévő urainknak úgy a magam, mint a tanítók, úgy a kis tanítványok, mint a szülők és egész községünk nevében a nyilvánosság terén is hálás

köszönetet mondani. Teszem ezt, nem azon meggyőződésből indulva ki, mintba említett jótévőinkről tőlünk hálát remélve tettek volna velünk jót, mert hiszen régen megmondotta már Kölcsey, hogy: „Ki hálát remélve teszen jót, ismeretlenségét bizonyítja meg a világgal,“ hanem teszem azért, mert jótéteményök, melyet a népnevelés szent ügyének oltárára tettek annál nagyobb, minél elzártabb helyzetben vagyunk mi itt a nagy világtól; annál nagyobb, minél kevesebb barátja és pártolója van a nevelés ügyének itt a három ezer lelket számláló népes nagy községben; annál nagyobb, minél fiatalabb erőben fujdogál itt a vén Hargitának vad szele, melynek útjában nagyon kevés perczenttel fizet a szántóvető véréjtékes munkája. Isten éltesse sokáig Jótévőinket! hogy még számos ilyen hazafias jótéteményök jegyeztessek fel a népnevelés ügyének történet lapjaira! Lövéte, 1884. márcz. 14. Jakob Lajos, iskolászéki elnök.

— **Az erdélyi római kath. irod. társ. pénztárába** fizettek: Fülöp Adorján rgt. 1883. 2 frot. Katona György elf. 1884. 2 frot. Bálint Gergely elf. 1884. 4 frot. Lukács B. ptg. 1884. 5 frot. ajándékképen 5 frot. Agoston Lajos ptg. 1884. 5 frot. Prokupek Samuel rgt. 1884. 2 frot. Andrásy Sándor elf. 1883. 1 frot. 1884. 1 frot. Mátyás Domokos elf. 1883. 1 frot. Pálfi Mózes 1884. 1 frot. Darvas János alapítótag tagsági díjának utolsó részlet 10 frot. Dr. Tóbor József 1884. 2 frot. Décsy Péter ptg. 1883. 5 frot. Vass Antal elf. 1884. 2 frot. Füley Sz. Lajos rgt. 1883. 2 frot. Steinitzer Ede rgt. 1884. 2 frot. Sass Konstantin ptg. 1884. 2 frot 50 kr. Görzsdő-Flórián elf. 1884. 2 frot. Holló Kázmér rgt. 1884. 2 frot. Andrásy József ptg. 1883. 5 frot. Kovács József ptg. 1883. 5 frot. Décsy Péter ptg. 1884. 5 frot. Vatesy Imre elf. 1884. 4 frot. Kovács Ferenc ptg. 1884. 5 frot. Balázs János rgt. 1884. 2 frot. Pap János rgt. 1884. 2 frot. Vincze István rgt. 1884. 2 frot. Sebők Imre rgt. 1884. 2 frot. Fodor László ptg. 1884. 2 frot. Domokos Antal elf. 1883. 1 frot. 1884. 4 frot. Vutalis Károly elf. 1884. 2 frot. Szabó Elek elf. 1884. 2 frot. Tamás Dávid ptg. 1884. 5 frot. Takó Béla rgt. 1883. 2 frot. Kovács Simon ptg. 1884. 5 frot. Pál Gergely rgt. 1884. 2 frot. Bró Béla ptg. 1884. 5 frot. mint rendes tag 1884. 2 frot. Szentferenczrendiárdá Medgyesen elf. 1883. 2 frot. 1884. 2 frot. Oroszlák Zárdája Sopronban elf. 1884. 90 kr.

Előfizetési felhívás a

Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orsz. egyesületének hivatalos közlönye III. évfolyamára Szerkesztők

Osizsér Ugróczi Ida, Andrea és Vértess W. József.

Előfizetési árak

Egész évre 6 frot — kr. — Fél évre 3 frot — kr. — Negyed évre 1 frot 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalához Budapest, Vác közút 20 sz. intézendők.

A „Magyar Háziasszony“ hetilapból mutatványszámokat bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, kik eziránt hozzá legzélszerűbben levelező lappal fordulnak.

A „Magyar Háziasszony“ kiadó hivatala

Budapesten, Vácikörtút 20. 3-7

ezek lapnak egyik háztartásból sem szabad hiányozni, náután utmuta tasai mellett több szót törtint lehet a háztartásban megtakarítani.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, FABIAN SÁNDOR, GIDÓFALVY GERGELY, STRAUBERT ÓDÓN